2021-22

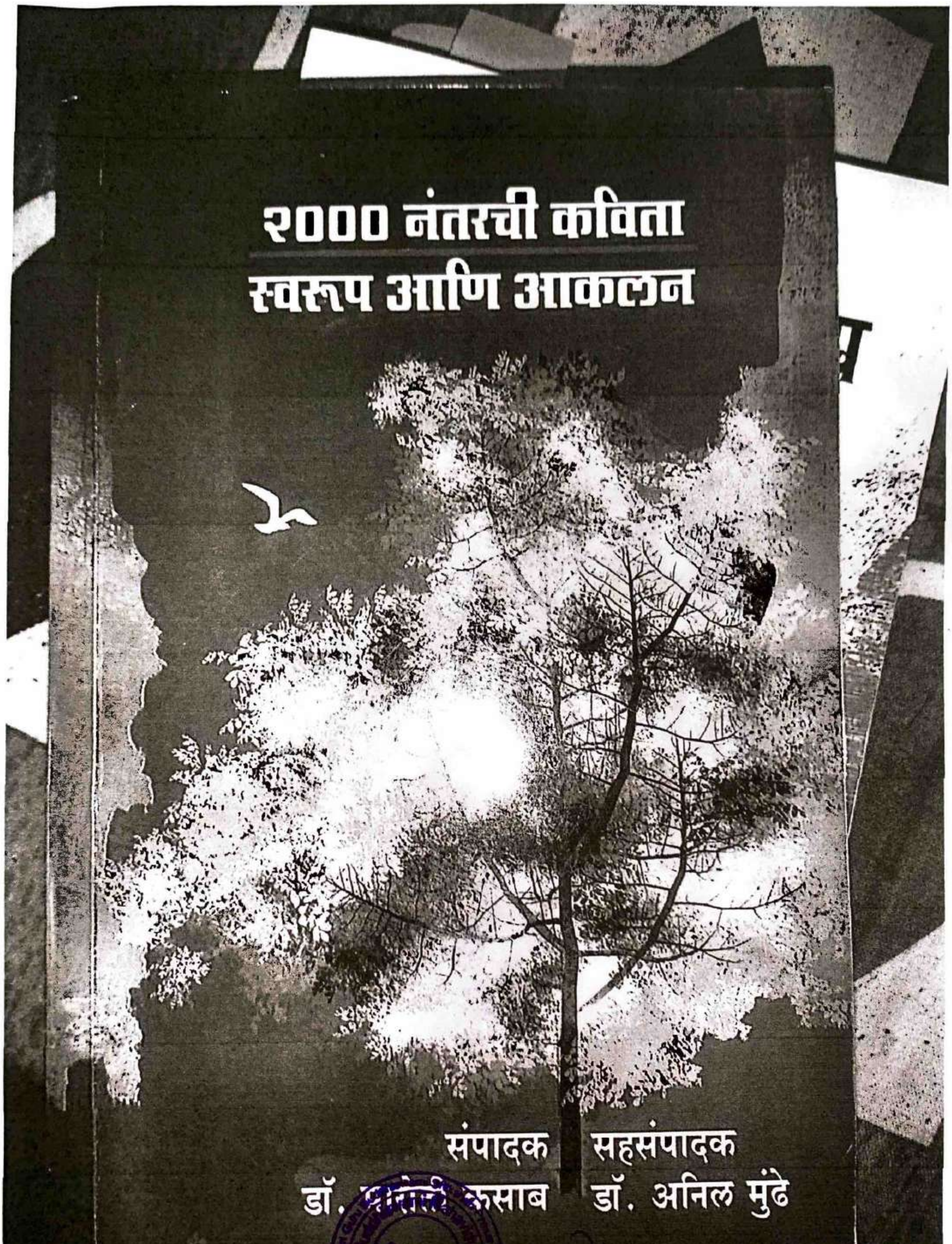

PRINCIPAL
Shri Guru Buddhiswami Mahavidyalaya
Purna (Jn.) Dist.Parbhani

Co-ordinator
IQAC
Shri Guru Buddhiswami Mahavidyalaya
Purna (Jn) Dist. Parbhani - 431511 (M.S.)

Scanned with CamScanner

ISBN No. 978-81-953976-4-8

२००० नंतरची कविता : स्वरूप आणि आकलन

संपादक

डॉ. मारोती कसाब

सहसंपादक

डॉ. अनिल मुंढे

प्रकाशक

सिद्धी पब्लिकेशन हाऊस

६२४, बेलानगर, भावसार चौक,

तरोडा (खु.) नांदेड – ४३१ ६०५.

मो. ९६२३९७९०६७

मुद्रक

अनुपम प्रिंटर्स, श्रीनगर, नांदेड.

मो. ९१७५३२४४३७

प्रथमावृत्ती : २६ नोव्हेंबर २०२१

सर्वाधिकार : महात्मा फुले महाविद्यालय, अहमदपूर

मुखपृष्ठ : संतोष घोंगडे

अक्षरजुळवणी : डॉ. राजेश उंबरकर

मूल्य : ३[illegible]

Shri Guru Buddhiswami Mahavidyalaya Purna (Jn.) Estd.1983

PRINCIPAL
Shri Guru Buddhiswami Mahavidyalaya
Purna (Jn.) Dist.Parbhani

Co-ordinator
IQAC
Shri Guru Buddhiswami Mahavidyalaya
Purna (Jn) Dist. Parbhani - 431511 (M.S.)

१५.	कृषी कृषक जीवन वेदना- "भोग सरू दे उन्हाचा"	डॉ. सुभाष सदाशिव पुलावळे	१२२
१६.	२००० नंतरच्या शेतक-यांचे जीवन चित्रण : विशेष संदर्भ 'कुणब्याच्या पोरा'	डॉ. बालाजी विठ्ठलराव डिगोळे	१३०
१७.	'बोलावें ते आम्ही': ग्रामीण जीवनाची गाथा	डॉ. मारोती बालासाहेब भोसले	१४०
१८.	'शिंपल्यातील मोती' : प्रबोधनाचा जागर घालणारी कविता	डॉ. मारोती कसाब	१४९
१९.	जागतिकीकरण आणि २००० नंतरची दलित कविता	डॉ. सूर्यकांत हरिश्चंद्र गिते	१५५
२०.	२००० नंतरच्या कवितेतील वास्तव दर्शन	डॉ. श्रीराम मारोतराव कऱ्हाळे	१६४
२१.	नातीगोती सांभाळत सुगीचे दान देणारी कविता : "सुगीभरल्या शेतातून"	शरद ठाकर डॉ. अशोक पाठक	१६८
२२.	उपेक्षितांच्या वेदनेचा आशावादी हुंकार - मारोती कसाबांची कविता	डॉ. प्रल्हाद भोपे	१७४
२३.	२००० नंतरच्या कवितेतील प्रतिमा विशेष संदर्भ श्रीकांत देशमुख यांची कविता	डॉ. शिवसांब कापसे	१८२
२४.	कविता महाजनांच्या 'मृगजळातील मासा' या काव्यसंग्रहातील प्रतिमा	वीणा गुलदेवकर	१८७
२५.	मराठवाड्यातील मराठी ग्रामीण कवितेतील अभिव्यक्ती	साईप्रसाद मधुकर पंडीत	१९३
२६.	२००० नंतरच्या आदिवासी कवितेतील एकलव्य	ज्ञानेश्वर नगाजी भडंगे	१९९
२७.	२००० नंतरचे साहित्य : कलाकृतीच्या अनुषंगाने	प्रा. बालाजी जी. गायकवाड	२०५
२८.	वसंत [illegible] असलेला [illegible] : बिकौज [illegible] कमिंग [illegible]	डॉ. राजकुमार किशनराव यल्लावाड	२११
२९.	[illegible]रच्या काव्या[illegible] मिथक स[illegible]	आश्लेषा सचिन	२१९

Shri Shikshan Prasarak Mandal, Shri Guru Buddhiswami Mahavidyalaya, Purna (Jn.) Estd.1983

Co-ordinator
IQAC
[Shri] Guru Buddhiswami Mahavidyalaya
[Purn]a (Jn) Dist. Parbhani - 431511 (M.S.)

PRINCIPAL
Shri Guru Buddhiswami Mahavidyalaya
Purna (Jn.) Dist.Parbhani

Scanned with CamScanner

२००० नंतरच्या कवितेतील प्रतिमा विशेष संदर्भ श्रीकांत देशमुख यांची कविता

डॉ. शिवसांब कापसे

मराठी विभागप्रमुख, श्री गुरु बुद्धीस्वामी महाविद्यालय पूर्णा, जि. परभणी

श्रीकांत देशमुख यांनी बळीवंत (१९९७) व आषाढमाती (२००३) या कवितासंग्रहातून शेती,शेतकरी आणि ग्रामीण जीवन केंद्रस्थानी ठेवून काव्यलेखन केलेले आहे. त्यांची कविता हा उजळ माथ्याने येणारा कुणबीपणाचा उद्गार आहे. त्यांची कविता अस्सल देशीपणाचा बाण असून कविता ही लोकगीताचे, ओवी रचना बंधाचे संस्कार घेऊन येते. शेतीवर रात्रंदिवस राबणाऱ्या [illegible] [illegible] पारंपरिक [illegible] [illegible]. आदिम काळापासून शेतीवर कष्ट [illegible] कुणब्याच्या [illegible] [illegible] येते. श्रीकांत देशमुख यांची कविता शेतात राबणाऱ्या आणि माती सोबत एक होऊन पिकांना फुलवणाऱ्या माणसाचे गीत गाते, तसेच रानासोबत राबताना मरण [illegible] पुन्हा नवी [illegible] [illegible] आई बापाची ही कविता माणसाचे वास्तव मांडते.

'आषाढमाती' या संग्रहातील श्रीकांत देशमुख यांची कविता [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] वर्तमानाला [illegible] [illegible]. त्यांची कविता [illegible] [illegible] केंद्रस्थानी [illegible] आहे, शेतकऱ्यांचे कर्जबाजारीपण, दुष्काळ, अतिवृष्टी, निराशा, नापिकी अशा अनेक समस्यांना कायम तोंड देत नशीब आणि नियतीच्या चकात अडकलेली भावना [illegible] [illegible] [illegible] हा कुणबी पुन्हा पुन्हा परिस्थितीवर मात करण्याचा प्रयत्न करतो. त्याच्या या प्रयत्नात त्यांना विठ्ठलाचा आधार मिळतो असा भाव कुणब्याचा असतो, म्हणूनच तो [illegible] [illegible] कुणब्यांना बळ पुरविते.

वर्तमान काळात शेतीवर [illegible] [illegible] होणारे [illegible] सूक्ष्म बाईट आहेत, याविषयी कवी चिंतन करतो. त्यातून कुणब्याच्या जगण्याचा पट काव्यातून उभा राहतो. [illegible] [illegible] संदर्भही कवी मांडत जातो

[illegible] माणसाचे दैन्य, दारिद्र्य, दुःख कवीच्या चिंतनाचे विषय आहेत, [illegible] डॉ. रणधीर शिंदे म्हणतात, "ग्रामीण माणसाचे दुःख आणि [illegible] या कवितेच्या केंद्रस्थानी आहे अभंग आणि ओवीसारख्या [illegible] परंपरेतील [illegible] वेधक चित्रण करते.[२]

[illegible] नंतरच्या ग्रामीण कवींनी जीवनासंबंधीचे नवे भान कवितेतून [illegible] स्वतःचे वेगळे अस्तित्व जपत ही कविता साकार होत होती. [illegible] देशमुख यांच्या कवितेने स्वतःचे अस्तित्व जपत ग्रामीण जीवन [illegible] वेधक चित्रण केले आहे, मातीशी असलेला कुणीही शेती घर [illegible] कोणत्याही परिस्थितीत दूर करू शकत नाही तो [illegible] जोडलेली नाळ तोडत नाही. कवीची शेतीशी असलेली नाळ या [illegible] जाणवते, त्यांच्या कवितेविषयी रंगनाथ पठारे म्हणतात, [illegible] देशमुख यांची आषाढ मातीतली कविता ही आधुनिक [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] होताना दिसते उजळ माथ्याने [illegible] ही कविता [illegible] फक्त चांगली कविता नाही तर सांस्कृतिक दृष्ट्या अत्यंत [illegible] ही आहे." ग्रामीण भागातील लोकांची जगण्यासाठी चाललेली [illegible] पातळीवर कवी मांडतो. त्यांच्या कवितेतील [illegible] नेमकेपणाने व्यक्त करण्यासाठी प्रतिमा देखील [illegible] [illegible] येतात. कवीनी ही प्रतिमांची भाषा [illegible] [illegible] कवितेतील प्रतिमाविषयी प्रा. [illegible] म्हणतात, [illegible] कवितेत येणाऱ्या प्रतिमा, प्रतीके ही खास [illegible] [illegible] आहेत. [illegible] [illegible] आणिभाव, [illegible] इत्यादी [illegible] वापरून कवितेची अर्थवत्ता वाढवतात, कवितेच्या [illegible] प्रतिमामधून निघतो. अनेक संदर्भासह या प्रतिमा येतात. [illegible] कवितेच्या अर्थाची कंगोरे, [illegible] विविध दिशेने बाहेर [illegible] हा आपल्या अनुभवास आलेल्या वस्तू, घटना,स्थळ, प्रसंग [illegible] प्रतिमा निर्मिती करतो. साहजिकच या प्रतिमा या वस्तू स्थळा [illegible] [illegible] कवितेच्या आशयाला [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] श्रीकांत देशमुख यांच्या कवितेतून येणाऱ्या प्रतिमांची मांडणी [illegible] केला आहे. निसर्ग प्रतिमा,[illegible] [illegible] प्रतिमा, [illegible], [illegible] कृषीविषयक प्रतिमा, इतर प्रतिमा

Co-ordinator
IQAC
Shri Guru Buddhiswami Mahavidyalaya
Purna (Jn) Dist. Parbhani - 431511 (M.S.)
Shri Guru Buddhiswami Shikshan Prasarak Mandal Shri Guru Buddhiswami Mahavidyalaya Purna (Jn.) Estd.1983